

SOSYAL BİLGİLER 6

HAK ÖZGÜRLÜK SORUMLULUK

Konu + Soru + Ders Notu

Zeki DOĞAN – Sosyal Bilgiler Öğretmeni

HAK, ÖZGÜRLÜK VE SORUMLULUK

- Sosyal bir varlık olan insan toplum hâlinde yaşar. İnsanların ortak yaşamlarını düzenleyen birtakım kurallar vardır.
  - **Yazılı Kurallar:** Toplum hayatını düzenleyen yazılı hukuk kurallarıdır. **Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik** gibi.
  - **Yazısız Kurallar:** Toplum içindeki davranışlarımızı düzenleyen yazısız kurallardır. **Gelenek, görenek, ahlak kuralları** gibi.
- **Bu kurallara uyulmadığı takdirde toplum yaşamında kargaşa doğar, rahat ve mutlu bir yaşam sürdürülemez.**

- Kişi toplumda kendi hakkını savunabilmeli ve özgürce hareket edebilmelidir. Ancak **başkalarının haklarını ve özgürlüğünü dikkate alarak sorumlu davranmalıdır.**
- Her şeyde olduğu gibi hak ve özgürlüklerin de bir sınırı olduğu unutulmamalıdır. Nitekim **sınırsız özgürlük, özgürlüğü ortadan kaldırır.**

Hak: İnsanların herhangi bir işi yapma yetkisine hak denir. Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkilerdir.

Örnek: Yaşama hakkı, eğitim hakkı gibi.

Özgürlük: Kişinin başkasına zarar vermeden dilediği her şeyi yapabilmesine özgürlük denir.

Düşünce özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü gibi.

Sorumluluk: Kişinin, kendine ve başkasına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülükleri zamanında yerine getirmesine sorumluluk denir.

- **Bireyler karşılaştıkları sorunların çözümünde hak, özgürlük ve sorumlulukları göz önünde bulundurmalı ve buna göre davranmalıdır.**

- **Toplumda hakkımızı ararken yasal yollar kullanılmalıdır. Dilekçe hakkı** bu yasal yollardan biridir.
- Anayasamızın 74. maddesine göre **her vatandaşın dilekçe hakkı vardır. Vatandaşlar dilekçe ile ilgili kuruma müracaat ederek sorunlarına çözüm bulabilir veya taleplerini iletebilirler.**

VII. Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı

MADDE 74- Vatandaşlar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.

DİLEKÇE ÖRNEĞİ

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA ADANA

Ben Adana'da yaşayan bir üniversite öğrencisiyim. Üniversiteye giderken bisiklet yolunu kullanıyorum. Ancak bisiklet yolunun yayalar tarafından yoğun kullanımı bisiklet kullanmayı zorlaştırmaktadır.

Bu konuyla ilgili gerekli tedbirlerin alınması hususunda gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tarih
İmza
Adı Soyadı

- **"Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi" (CİMER);** bilişim ve iletişim teknolojileri kullanılarak hayata geçirilen bir halkla ilişkiler uygulamasıdır.
- Vatandaş ile devlet arasındaki iletişim kanallarını açık tutarak müracaatların her zaman ve her yerden yapılabilmesini mümkün kılmaktadır.
- **CİMER uygulaması** sayesinde devlet ile vatandaş arasındaki iletişim kanalları (elektronik mektup, faks, telefon ve şahsen) açık tutulmaktadır. Vatandaşların kendileri ve kamuyla ilgili, talep, şikâyet, ihbar, görüş ve önerileri ile bilgi edinme haklarına ilişkin idari makamlara yapacakları müracaatlara cevapların hızlı ve etkin bir şekilde verilmesi amaçlanmaktadır.

CİMER | CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM MERKEZİ

Tüketici Hakları: Hakkımızı arayabilmek için aldığımız ürünün garanti belgesini, fiş veya faturasını mutlaka almalıyız. Tüketici hakları, yasayla koruma altına alınmıştır.

- **Herhangi bir ürün satın alındıktan itibaren 7 gün içinde hiç bir gerekçe gösterilmeden geri iade edilebilir.**

Tüketici hakları ihlal edildiğinde,

- Belediyelere,
- Tüketici Hakları Derneğine,
- Tüketici Hakları Merkezine,
- Tüketici Mahkemesine,
- Tüketici Sorunları İl/İlçe Hakem Heyetine,
- Reklam Kuruluna başvurulabilir.

Devletin hizmet aksamalarında

- Belediyelere,
- Muhtarlıklara,
- Kaymakamlıklara,
- Valiliklere başvurulabilir.

SORU 1

İnsanlar doğdukları andan itibaren bazı hak ve özgürlüklere sahip olurlar. Bunlar temel hak ve özgürlüklerimizdir.

Bu bilgiye göre;

I. Eğitim

II. Sağlık

III. Seyahat etme

maddelerinde verilenlerden hangileri temel hak ve özgürlüklerimizdendir?

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve III

D) I, II ve III

SORU 2

Vatandaş olarak devletimize karşı görev ve sorumluklarımız vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu görev ve sorumluluklarımızdan biridir?

- A)** İş yeri açmak
- B)** Özel mülkiyet edinmek
- C)** Sivil toplum kuruluşlarına üye olmak
- D)** Vergi vermek

SORU 3

Toplum içerisinde çeşitli zamanlarda ve mekânlarda farklı sorunlarla karşılaşabiliriz. Bu sorunların çözümü için gerekli yerlere şikâyetlerimizi bildirmeliyiz.

Aşağıdakilerden hangisi toplum içerisinde karşılaştığımız sorunların çözümü için başvuracağımız kurumlardan biri değildir?

- A)** Belediye
- B)** Valilik
- C)** Hastane
- D)** Kaymakamlık

SORU 4

Özgürlüklerimiz, başkalarının özgürlüklerini kısıtladığı yerde biter.

Aşağıda belirtilen durumlardan hangisi özgürlüklerimizin yanlış kullanımına örnek gösterilebilir?

- A)** Apartmanda yüksek sesle müzik dinlemek
- B)** İşimiz gereği seyahat etmek
- C)** Sokağa çöp atınları belediyeye şikâyet etmek
- D)** Film izlemek için sinemaya gitmek

SORU 5

Temel hak ve özgürlükler ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A)** Evrenseldir.
- B)** Kişiden kişiye farklılık gösterir.
- C)** Değiştirilemez ve devredilemez.
- D)** Doğumla başlar ölümle biter.

CEVAPLAR
1-D 2-D 3-C 4-A 5-B

***Bir sonraki dersimizde
Kültür ve Miras Ünitesine
geçeceğiz.***

ABONE OLUN

BİZDEN 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER

KONU ANLATIMI • ETKİNLİK • SORU BANKASI

ÖĞRENCİNİN “CAN SİMİDİ”

SINAVA
HAZIRLIK

PANİK YOK!

OKULA
YARDIMCI

BİZ
VARIZ!

Akıllı Tahtaya
ZEKA KATTIK!

“AKIL KÜPÜ”
TAHTA

- ETKİLEŞİMLİ SUNULAR
- DİJİTAL DERS NOTLARI
- DİJİTAL OYUNLAR

SADECE BU KİTABA ÖZEL!

ERKAN İSANMAZ
ŞEYHMUS YÜCE
YAVUZ YILDIZ
MURAT SAAT
ZEKİ DOĞAN

- ÖZEL ETKİNLİKLER
- KONU ANLATIMLARI
VE SORULAR
- KAZANIM ÖLÇEN
TEST SORULARI İLE

MEB
KAZANIMLARI

BİZ
SOSYAL BİLGİLER
BİZ YAYINLARI